

Suveöö. Unenägu

MART JÜSSI

mart.jussi@riigikogu.ee

Inimese loomisvõime on üüratu, kuid siiski piiratud. Hästi välja kukkunud teoseid oskame ja tahame nautida, soss-seppade soperdusi kirume, need põhjustavad tuska ja vaevlemist. On muidugi asju, mida saab parandada, kuid on ka selliseid, mis korralikult vussituna enam meie tahtele ei allu. Elukeskkond on kindlasti üks selliseid.

Raiskamise aeg

Vaadates elu edenemist sellest ajast, mil minu eellased tagusid söödavat kaikaga puu otsast alla ja paljaste kätega karu vastu astusid, oleme suutnud kindlasti oluliselt edeneda oma liigi ellujäämise hüvanguks, kuid nagu näitab elu vaesumine maamunal, on selles edus ohverdatud palju sellist, mida pole enam võimalik taastada. Mõne betoonkanalisse ahistatud jõe saab ju käänuliseks tagasi kaevata, aga dodo-lindu, kelle inimene uudishimust ja ahnusest paarsada aastat tagasi maamunalt viimseni hävitas, ei too tagasi moodne teadus ega parimate peenmehhaanikute näputöö.

Sellepärast hindan kõrgelt seda, mis meie usinale toimetamisele vaatamata veel keskkonnas algupärasena säilinud. Elu on muidugi elamiseks ja selle käigus jätame oma jälgi, prooviks siis nii, et iga samm võimalikult vähem lõmastaks seda, mida me enam luua ei oska või mille taastumine võtab rohkem aega, kui meile antud. Mida-igi saab ju ka tagasi panna – käisin minagi „metsa tegemas”, kui seda kasevitsade ja kuusetuttide istutamist tavapärasele metsatagemise mõistele pöördvõrdes nimetada. Aga nendest kaskedest-kuuskedest saab mets alles siis, kui minust enam ilmselt istutajat ei ole – puudest saab metsakoosulus inim põlvvega. Peavad tulema ju seemned ja ämblikud ja õõnes pesitsev öökull.

Söö looduse terviseks

Muutused igapäevasest keldripoe sabas seismisest supermarketis surfamiseks on toonud kaasa ka kohutava lasu tarbetut rämpsust, mida kuhugi panna ei ole. Ummistab kõik nurgatagused, kui ei taha prügfirmaled õhu vedamise eest maksta. Sorteerime ja kirume, sest plastiku eluiga kusagil prahiväljal ületab minu oma mitmekordselt. Kuidas meile küll enne kõlbaksid looduses lagunevad või taaskasutatavad pakendid, aga nüüd, kui oskused hoopis tänapäevasemad, peame ühte mälupulka raamatusuurusesse naftaprodukti kängitsemata? Kas tõesti ei saaks neid suurest pappkarbist kiloga müüa?

Tuleb meelde pudelipiim ja rohelist paberisse keeratud keeduvorst. Jah, see hõbepaberist korgiga piim võiks meil täna kõhu korisema panna, sest moodsad teha-

Lihtsad lahendused ja masinad on minemas kaduva teed, keerulisematega on aga aina raskem toime tulla.

Foto: Mart Jüssi

Nii on kodumaa meile majapidamiseks, kus võib ette kujutada liha-, vilja- ja riideaitasid, kooguga kaevu ja puuriitasid

setoidud on organismi tundlikuks muutnud. Kuid see oleks ravitav, kui saaks ehk paar ampsu rammusat maatoitu vahele. See on aga kummaline, et suured kauplused sellist võimalust ei paku, ostaks kas või omal vastutusel mullaseid Eesti porgandeid, Piirissaare saunas suitsutatud sibulat ja särstaks pannil Hiiumaa rannaniite usinasti hooldanud lamba või mägiveise liha. Sellel oleks veel lisaväärtusena mõju loodusele, mida me ohkega imetleda tahame, ise sealjuures muretsedes, et pole enam piimapukki, heinarõuku või kõre laulu. Teate ikka, kes kõre on?

Kodumaiselt toitumine pole mitte ainult

tervislik, vaid aitab hoida ja säästa parimat osa Eesti loodusest – inimese ja looduse koostöös sajandite jooksul kujunenud poollooduslike kooslusi, peaaegu rahvumaastikena laiuvaid ranna- ja puisniite. Need paigad on kodu tehnomaastikul paratamatult hääbuvatele haruldastele lilledele, lindudele ja konnadele, kelle mõnusaks olemiseks on vaja uitavate pudulohuste aplaid suid ning suviste heinaliste hõigist pärlemdavaid selgasid. Küünis või rõugu all veedetud ööde lõhn on kindlasti etem Päikeseranniku päevituskreemide vinest, uskuge mind. Küünid ja külad aga hääbuvad, sest enda tarbeks peetav Punik ei suuda läbi töödelda kogu seda heinalasut, mis peremees punase traktoriga talle ette tõstab. Kui seda traktoritki enam on.

Nii näen pikema tuleviku helgemaks muutmise rohuna esmapilgul vanamoodsate eluviiside elushoidmist ja võimalikult paljude kodumaiste kaupade ja teenuste tarbimist. Oleme aastasadu siin hakkama saanud ja nüüd, kui kõrged koolid käidud, peaksime veel paremini toime tulema. Kui uskuda uuringute tulemusi, on kõige tervislikum toit see, mis kasvanud kodust paarisaja versta raadiuses. Siberi maardlastest purskavatest naftajugadest tehtud toasoe on sama soe kui vanaisa lepikust tassitud ahjutäis, lepik kasvab tagasi, aga nafta saab homme õhtuks otsa. Linasest särki nuusutades võib ette kujutada linaleoaukudes mõnulevate mudakonnade kirbet haisu, sokke kandes tänada mõttes lambaid, muidugi juhul, kui ketramise kunst veel elus püsib.

Homme jälle päev

Nii on kodumaa meile majapidamiseks, kus võib ette kujutada liha-, vilja- ja riideaitasid, kooguga kaevu ja puuriitasid. Kui elu kirevuse säilimine Eestimaa küldes ja niitudel korda läheb, tuleb kaupluses rusikaga letile lüüa ja nõuda kaupmehelt looduslikul karjamaal kepsutanud lojuse liha, sõnnikul sirgunud juurikaid, Peipsi-ääre kuldseid sibulaid ja hallist villast põlvikuid. Konnad-linnud rõõmustavad ja krookuvad veel ilusamini. Kaminatuli soojendab aja jooksul kodu rohkem ja planeeti vähem kui põlevkivist toodetud igapäevane „särts”, sest vanaisa lepik imeb osaliseltki tagasi selle tseeokahe, mis muidu pääseb pöördumatult arktilistele jääväljadele igavest kevadet tooma.

Kuni me toimivat loodust ja keskkonda ise luua ei oska, prooviks ehk valida selle seast, mis on aidanud meie esiisasid. Lootuses, et nii aitame oma kaugeid järglasi, kes rannaniidul, jalad puhtas vees, tutkaste mängu vaatavad, selle asemel, et põlatud loodusteadlastena naftaajastu sätendavast kultuurikihist viimase metseluka luid otsida.

Elurikkus, mõtterikkus, õnnelikkus

MIKK SARV
mikk@ilm.ee

Võtame hetkeks aega mõtiskleda, kuhu oleme oma riigiga teel. Meie saatuseks on olla nende 20% edukate maade hulgas, kes söövad ära 80% Maal toodetavast toidust, me tarbime ära suurema osa inimkonna hüvedest.

ÜRO 2001. aasta aruandes kirjeldatakse olukorda nii: "Maailma rikkaimad maad, 20% maa elanikest, vastutavad 86% üldise eratarbimise eest ning kõige vaesemad 20% vastutavad üksnes 1,3% eest. Laps, kes tänapäeval tööstuslikult arenenud maa-le sünnib, aitab oma eluajal rohkema tarbimisega reostusele kaasa sama palju kui 30-50 arengumaades sündinud last.

... Peaaegu kolmandikul (4,4 miljardist arengumaades elavast inimesest) puudub juurdepääs puhtale veele, neljandikul rahuldav elukoht, 20-21 protsendil juurdepääs kaasaegsele tervishoiule..."

Kaasaegne tabletiravi on kättesaadav vaid 20%-le Maa elanikkonnast, ent ometi näitavad kõik uuringud, et ülejäänud 80% nn arengumaades elavatest inimestest on tunduvalt tervemad. Miks see nii on? Malta Ülikooli teadlase Joseph Buhagiari uuringud kadaka kohta näitavad, et ravimisele aitavad kaasa tuhanded erinevad

Õnnelikuks teeb elurikkus ja mõtterikkus, mitte materiaalne rikkus

toimeained, kadaka puhul on neid üle 30 000. See teeb looduslikku päritolu ravimid tõhusaks - bakteril või viirusel on lihtne areneda resistentseks ühe või kahe toimeaine suhtes, mis muide on valdavalt samuti taimedest eraldatud, kuid nii rikkaliku hulga raviainete vastu lihtsalt ei saa!

Mõne aja eest käis meie juhtiv valitsuserakond välja idee, et peaksime varsti jõudma 5 rikkama riigi hulka Euroopas - veel rohkem tootma, tarbima ja saastama. Õnneks pole see unistus eriti reaalne. Küll oleks Eestil võimalus säästlikult ja roheliselt toimides võimalus jõuda Euroopa 5 elurikkama riigi hulka! Mis on elurikkus?

Elurikkusest

Inimesel on võime muuta maailm enda ümber elurikkamaks ja mõnusamaks paigaks kõigile, kes seda asustavad. Sama võime on küllap kõigil elusolenditel. Tähtis on vaid leida viis, kuidas seda võimet tööle rakendada. Kui see tegemata jääb, kaovad miljardite aastate jooksul kujunenud liigid ning võime ühtse eluvõrguna toimida üsna pea.

Tulemuseks on sagenevad looduskatastroofid, järsud ja ettearvamatud keskkonnamuutused: üleujutused, tormid, pakased, põuad, kuumalained. Vaid ühtne, tihedalt omavahel läbipõimunud eluvõrk suudab leevendada ja tasakaalustada taolisi muutusi.

Elurikkuse ehk bioloogilise mitmekesisuse (biodiversiteedi) kaitseks on vastu võetud mitmeid rahvusvahelisi konventsioone, rajatud üle-euroopaline Naturaalade võrgustik. Seda õpetatakse ülikoolides ja koolides.

Ometi oleme tõeliselt sügava elurikkuse saavutamisel maha jäänud kolm-neli põlvkonda enne meid elanud talupoegadest, kes suutsid puis- ja rannaniitudel luua eluruumi tuhandetele liikidele.

Mõtterikkusest

Elurikkuse lähtekohaks on mõtterikkus. Talupoegade loodud elurikkus puisniitudel sai alguse oskusest taibata paljude erinevate elusolendite olemise mõtet. See omakorda eeldab läbikäimist ja suhtlemist, mis algab kõnetamisest ja kuulamisest. Sama on ka inimestevahelise koostööga.

Tõelise mõtterikkuseni saab jõuda vaid siis, kui kõigil on vaba võimalus omavahel mõtteid vahetada ning tegutseda nendel aladel, millest kõige enam hoolitakse. Sedasi loodud koostöö ja mõtterikkus aitab toime tulla igasuguste järskude muutuste ja katastroofidega.

Mõtterikkuse saavutamise heaks vahendiks on Avatud Ruumi arutelu. Kõik asjast hoolijad kogunevad ringi. Neid võib olla kolmest kolme tuhandeni. Iga soovija kirjutab paberilehele ja ütleb teistele välja teema, mida ta seejärel tunni-poolteise jooksul koos mõttekaaslastega läbi arutab ja arutelu käigu ka kirja paneb. Taolisi arutelusid toimub sõltuvalt osalejate hulgast päeva jooksul mõnest kümnest kuni sadadeni. Päeva lõpul loeb igaüks kirja pandu läbi ja märgib ära enda jaoks kõige olulisemad mõtted ja teemad. Järgmise sammuna koostatakse tegevuskavad, kus igaüks sõnastab, mida ta ise tahab edasi teha. Avatud Ruumi arutelu lõpuringis ta juvad osalejad end õnneliku ja ühtehoidva kogukonnana.

Avatud Ruumi kasutatakse sellisel moel maailma äriühingutes ja kogukondades juba üle paarikümne aasta. Ka Eestis laieneb meetodi kasutamine jõudsalt. Erakond Eestimaa Rohelised on kokku tulnud Avatud Ruumi koostumiste tulemusena. Avatud Ruumi arutelude toel loodav mõtte- ja elurikkus on jätkuvalt meie tööviisiks piirkondlike erakonna ühenduste loomisel ning kohalike valupunktide lahendamisel.

Õnnelikkusest

Õnneliku olemist ei taga mitte raharikkus, vaid mõtte- ja elurikkus. Seetõttu on oluline riigi juhtimisel kindlasti arvestada mitte ainult sisemajanduse koguprodukti kasvu, vaid õnnelikkuse kasvu. Maailma kõige õnnelikuma elanikkonnaga riigid, nagu näiteks Bhutan, on sisemajanduse koguprodukti osas teistest maadest kaugel taga. „Rahvuslik õnn on olulisem kui rahvuslik kogutoodang,“ ütleb Bhutani praegune kuningas Jigme Singye Wangchuk. Küllap peame ka oma rahva ja riigi juhtimisel senisest palju enam tähele panema inimeste õnnelikkust.

Õnnelikuks teeb elurikkus ja mõtterikkus, mitte materiaalne rikkus.

Ühesõppe juurde kuulub mängurikkus. Õuetund Elva Gümnaasiumis 2006. a. sügisel.

Foto: Kristel Vilbaste

Turg tööle keskkonna ja inimese heaks

Parafraseerides Reformierakonna noorpoliitikut Silver Meikarit, kes valimiste eel ennast oma blogis reklaamis sõnapaariga „rohelistest rohelisem“, võiks nii mõnigi väita, et Eestimaa Rohelised on parempoolsemad kui paremerakonnad. Tõepoolest, meeldib see meile või mitte, Eesti Vabariik on taasiseseisvumise järel olnud üks liberaalsemaid turumajandusel põhinevaid riike maailmas ja näib, et rahvas aktsepteerib seda kurssi.

Motiveerime efektiivselt majandama

Seetõttu tuleb riigi ja ühiskonna juhtimisel soovitud suunas, ka siis, kui selleks suunaks on jätkusuutliku(ma) ühiskonna saavutamine, senisest märksa enam kasutada turumehhanisme. Turgu mõjutavad mehhanisme ehk moodsama sõnaga fiskaalmeetmeid tuleb regulatsiooni kõrval

VALDUR LAHTVEE
valdur.lahtvee@riigikogu.ee

Energiaintensiivne majandus mõjutab Eesti konkurentsivõimet ja halvendab keskkonnaseisundit

niivõrd tõhustada, et need paneksid tootjaid ja tarbijad käituma keskkonnasõbralikumalt, efektiivsemalt ja säästvamalt. Pole ju saladus, et oleme täna hullud raiskajad ja meie kiire majanduskasv ja inimeste heaolu silmanähtav tõus toimub loodusvarasid ja energiat raiskavalt ja seetõttu suuresti meie tulevaste põlvete arvelt.

Eesti majandus kuus korda energiamahukam

Nii näitavad indikaatorsüsteemid eestlaste ökoloogilise jalajälje kasvu (vt www.footprintnetwork.org) ja iga-aastane statistika endiselt meie majanduse mahaajäämist ja konkurentsivõime kahanemist üleilmastuval turul. Fakt on, et Eesti sisemajanduse koguprodukti ehk rahvusliku rikkuse ühe krooni tootmisel on meie majanduse materjalimahukus 4 korda suurem ja energiamahukus 6 korda suurem kui

Euroopa Liidu liikmesriikides keskmiselt. Fakt on, et elektritootmisega kaasneb aastas 5-6 miljoni tonni jäätmete teke, mida saaks kasutada ehitusmaterjalitööstuse toorme ja ehitusmaterjalidena. Fakt on, et ehituspae madala hinna tõttu jätame me põlevkivi kaevandamisega rikutava paekivi ja kruusa kasutamata ning selle asemel kaevandame liiga palju mineraalseid ehitusmaterjale ja ekspuaterime keskkonnaruumi Tallinna lähiümbruses või näiteks maanteefrastruktuuri rajamise ja laiendamise lähipiirkonnas.

Ammutame taastumatuid loodusvarasid, hävitame puutumatu loodust ja viljakat maad ning seeläbi halvendame inimeste elukeskkonda vaid sellepärast, et meie senised, sajanditaguse majandusparadigma järgsed kokkulepped rahvuslikule rikkusele ehk meie loodusvaradele hinna määramisel on suuresti tehtud selleks, et anda loodusvarade piiramatu ja odava > LK 3

Ö-Eesti

E-riik ja e-Eesti on tuntud teemad. Paljuräägitud, paljulubavad. Mis meil aga e-riigist, kui uutesse elumajadesse kolinud rahvas veedab igapäevselt 2-2,5 tundi autoroolis. Lapsed kooli, lasteaeda, abikaasa tööle (kui peres teist autot pole), vahepeal lapsed koolist – huviringidesse treeningule, lõpuks kodu poole, veel poest läbi, sealgi kulub ehk pool kuni tund lisaks, ja siis koju. See kõik ei tulene mitte inimeste endi tahtest, vaid planeerijate soovist. Ja sellele soovile on omavalitsused reeglina vastu tulnud. Küllaltki kriitikavabalt, sest juba praegu on uusaegadeid palju ja laialipaisatult. Nii võrd laialipaisatult, et ühistransport ei küüni kõikjale. Ja kui küünibki, siis sõitja kohta isegi taksost kallima hinnaga.

E-töö asemel must töö

E-töö tegemisest pole aga märkigi: enamuse tööde tegemiseks tuleb jätkuvalt oma keha sobilikku töökohta sõidutada. Energiat kulub nii selleks kui ka kogu muu ühiskonna ülalpidamiseks põhjendamatult palju, näiteks ühe krooni teenimiseks kümme korda rohkem kui Taanis. Kuigi oleme naftaleiukohtadest kaugel elav rahvas, on kõik siin naftaga määrduvad. Isegi põlevkivi. Täna himustatakse kaevandada kümneid miljoneid tonne rohkem põlevkivi. Et sellest toota õli ja müüa seda laevakütuseks Soome lahel kulgevatele peaaesjalikult nafta ja kemikaalitan-keritele. Soome lahe kaudu veetakse aastas ca 140 miljonit tonni naftasaadusi, see moodustab 5 protsenti kogu maailmas meritsi veetavatest naftatoodetest.

Nii oleme paratamatult osalised maailma naftapöörises ja toetame neid. Oma keskkonna hinnaga, sest igal kaevandatud põlevkivitonnil on jätkuvalt 20 tonni mageda vee hind. See on põhjavee hulk, mis tuleb kaevandustest enne välja pumbata, kui see üks tonn põlevkivi maa peale jõuab.

Kasum vee ja keskkonna arvelt

Tulevikus puudu jääva vee eest ei saa me aga arvet esitada mitte põlevkivist elektri- või õlitootjale, vaid peame selle kinni maksma omaenda taskust. On sellel õigustust? Kivitöösturite õigustuseks on loomulikult ca 300 miljoni kroonine puhaskasu iga miljoni tonni põlevkivi

MAREK STRANDBERG
marek.strandberg@mail.ee

kohta. Põlevkiviõilil ei ole suure tõenäosusega turgu mujal kui Soome lahel sõitvate laevade kütusepaakides. Põlevkivis sisalduvast energiast elektritootmisel aga rändab enamus soojusena Soome lahte ja seda koguses, mida kasutame aastas oma majade kütmiseks. Selleks, et meil soe oleks, veamegi kütteinena sisse nii gaasi kui ka vastavaid naftasaadusi.

E-Eesti ö-Eesti sees

Nii et oma näilises sõltumatuses ei ole me muud kui nafta orjad ning see pole mitte ainult ebamugav, vaid suisa ohtlik. 1990. aastate alguses polnud harv, kui bensiinipuuduses Eestis inimesed tanklajärjekorras kaklesid. Täna tapavad sajad tuhanded sõdurid sadu tuhandeid inimesi Lähis-Idas. Nafta pärast. Naftaga kokku puutumine teeb kurjaks, nagu näete.

Kuidas sest kurjusest vabaks saada? Naftat keelustades? Vaevalt. Küll aga süsteemipäraselt oma ökoloogilist jalajälge vähendades. Selleks aga ei piisa, kui üksikud meist ehitavad linnast eemale põldudele ökoloogiliselt toimivaid maju. Kui need majad pole arukalt tervikuks seotud, jätkub kaoitiline energiaraiskamine ja oleme

Ö-riigis on inimeste elukeskkond tervikuna planeeritud ja korraldatud nii, et välditakse liigset energiaraiskamist kui inimeste aja raiskamist

Ö-Eesti tähendab sisemise tööjaotusega kogukondi ja väiketootmistehnoloogiaid. Nii uusi kui ajaloost tuntuid. Siidrivillija Pierre Bourdon Normandias.

Foto: Peeter Laurits

jätkuvalt nafta külge kleepunud. E-Eesti ei tähenda pelgalt seda, et inimestel on arvutid, vaid seda, et neil arvuteis toimib mõtestatud süsteem. Ökoloogilise riigi ehk ö-Eesti tähendus seisneb ka selles, et toidutootmine, energeetika, mobiilsus, elukeskkond, töökorratus, õppimine, meelelahutus, taastumine ja jäätmekäitlus seotakse tervikusüsteemiks. Seda tuleb teha tehnoloogiliselt arenenult. See ei ole koostöö või muldonni minek – olgu öeldud neile, kelle jaoks säästlik elustiil millegipärast sellega samastub. Ö-Eesti osaks on ka e-Eesti, sest see on lihtsaim viis, kuidas vähendada sõitmisvajadust töökohtadesse, – luues asutusi ja töökohti, kus kaugtöö on valdav.

Keskond, julgeolek ja keskkonnajulgeolek

Ö-Eesti aluseks on ökoloogiliselt planeeritud asumid, millel tervikuna on väike energia- ja materjalikulu ning kus on tehtud tehnoloogiliselt ka jätkusuutlikud valikud. Mõned näited: kui ühel hektaril kasvatada rapsi, siis saab sellest õlist heal juhul ehk tonni diislikütust. Samal maal

paiknev tuulik toodaks energiat, mis akudesse mahutatult vastaks ca 100 tonnile mootorikütusele. Nii ongi ökoasumis või -linnas liikumiseks säästlikum lahendus just elektritranspordi kasutamine ja põllumaa olgu ennekõike toidu tootmiseks.

E-riigis asendatakse paberbürookraatia ning energiat ja aega raiskav topeltasjajamine läbipaistva, selge ja elektroonilise-ga. Ö-riigis on aga inimeste elukeskkond tervikuna planeeritud ja korraldatud nii, et välditakse liigset energiaraiskamist kui inimeste aja raiskamist. Säästetud aeg on aga tagatud tähelepanuvõime ja see on omakorda möödapääsmatu eeldus nii isiklikule kui ka riiklikule julgeolekule. Kui me ise suudame luua naftavabadest ja säästlikult toimivatest kogukodadest ühiskonna, siis on see osa totaalkaitsest. Kaitsest kõikvõimalike naftamõjude vastu, millest võimalik reostus on vaid väikseim osa. Täna on meie valida tehnoloogiad, mille rakendamisel võib sõltumatust naftast järsult suurendada. Nende kasuks valimine sõltub vaid meie endi tahtest.

Marek Strandbergi veebipäevik asub aadressil www.marekstrandberg.blogspot.com

<LK2 kasutamise läbi üksikutele ettevõtetele võimalus oma kasumit kasvatada ja majanduskasvumulli pumbata.

Lisades loodusvarade hinnale osagi väliskuludest, mis näiteks põlevkivist elektri tootmisel on üleuroopalise EXTERNE meetodika järgi arvatuna suurusjärgus 2-3 krooni kWh kohta, motiveerime kõiki turuosalisi (nii tootjaid kui ka tarbijaid) energiat ja loodusvarasid säästma. Põlevkivi ressursitasu määr on 2008. a. algusest 11,5 krooni tonnilt. Seda tasu kolmekordistades oleks keskkonnamaksude kasvust tekkiv hinnatõus tootjahinnas vaid ca 10 senti kWh kohta.

Kasu sarnasest hinnatõusust on aga mitmetahuline – energiasäästumeetmed muutuvad kasulikuks ja rakenduvad, pidurdub elektritarbimise kasv, väheneb vajadus uute tootmisvõimsuste rajamise järele, käivitub energiasäästutehnoloogiate pakkumine ja vastavasuunaline

Põlevkivi kasutamise "jalajalg" Foto: Valdur Lahtvee

innovatsioon, taastuvallikatest elektritootjad pääsevad turule ja taastuvallikatest toodetud elektri osakaal kasvab. Rääki-

mata vahetust keskkonnakasust õhku ja vette paisatud heitmekoguste ning tekkitavate jäätmekoguste vähenemise ja segipööratavate loodusmaastiku näol.

Energiamahukas majandus ei ole konkurentsivõimeline

Tasub meelde tuletada ka rohelist eestvõtmisel praeguse valitsuse nelja aasta tegevusprogrammi saadud asjakohaseid punkte: „Energiapoliitika energiantensiivne majandus mõjutab Eesti konkurentsivõimet ja halvendab keskkonnaseisundit. Eesti soovib olla teenäitajaks kliimamõjude vähendamise ja energiatõhususe tõstmise alal maailmas. Valitsusliidu eesmärk on Eesti energeetilise sõltumatuse ja selle kaudu riikliku julgeoleku tagamine ning Eesti ettevalmistamine põlevkivi kui ammenduva ressursi järk-järguliseks asendamiseks energiabilansis.”

Sõnadelt tuleb tegudele asuda ja meie senine äraspidine energia ja teiste loodusvarade hinnapoliitika vahetada majandust, inimeste tervist ja keskkonda hoidvaks ning majanduses struktuurimuutusi esilekutsuvaks ja seeläbi töökohti juurdeloovalks, tootmist efektiivsemaks ja konkurentsivõimelisemaks muutmaks.

Ökoloogilise maksureformi alused, mille eelmine valitsus 2005. a. juulis vastu võttis ja mille täitmise soovi praeguse valitsuse moodustanud erakonnad taas kinnitasid, tuleb täies ulatuses ellu viia. Siis lõppeks surve paekivikarjäärade avamiseks Harjumaal ja seni põlevkivi kaevandamisega kaasnev paas ja põlevkivituhk saaksid jäätmemägedesse kuhjamise asemel ehitusmaterjalina väärastatud, kaevandusalade laienemise pidurduks kogu Eestis ja nii jääksid maastikud, põhjavesi ja viljakas muld rikkumata ning elukeskkond kahjustamata.

Integratsioon ehk lõimumine ja kodanikuühiskond

Kodanikuühiskonna teema on Eestis tihedalt seotud integratsiooniteemaga. Olen veendunud, et edukas lõimumine (mõiste, mida täna eelistatakse kasutada paljude silmis „kompromiteeritud“ integratsioonimõiste asemel), ei saa sündida ilma, et Eesti elanikud sõltumata kodakondsuse või alalise elaniku staatuse olemasolust, sõltumata riigikeele valdamise tasemest, saavad aktiivselt osaleda ühiskonna- ja poliitikaelus, kaasa rääkida aruteludes arengu ja oma tuleviku üle.

Riiklik programm „Integratsioon Eesti ühiskonnas“ asetas ja asetab esikohale keelelise lõimumise eesti keele alusel. Poliitilis-õiguslik integratsioon – Eesti riigile lojaalse elanikkonna kujundamine ja Eesti kodakondsust mitteomavate elanike arvu vähendamine, samuti sotsiaalmajanduslik integratsioon on määratletud prioriteetsete suundadena, mis järgnevad kommunikatiiv-keelelisele integreerumisele.

Nagu näeme, ei ole selline lähenemine meid seni toonud soovitud sihini – sellise ühiskonnani, kus põlisrahvas – eestlased – tunneksid ennast, oma keelt ja kultuuri täiesti kaitstuna, ning kõik teised Eestis elavad rahvad tunneksid end kindlalt ning võiksid anda oma panuse kogu ühiskonna, kogu riigi arengusse ja õitsengusse.

Mulle tundub, et kui riikliku poliitika prioriteediks oleks riigikeelt seni ebapiisavalt valdavate inimeste „kaasamine“ algul neile mõistetavas keeles, siis õpitaks eesti keelt rutemini ja edukamalt ning kodanikuühiskond tervikuna areneks meil harmoonilisemalt ja stabiilsemalt.

Integratsioonipoliitika puudumist ei asenda keeleinspektor

Selle asemel, et jäigalt nõuda „õppi-ge enne eesti keel ära, siis võite hakata ühiskonnaelus osalema“, võiks tunnustada ühiskonnaelus osalemise, olulise teabe saamise, kakskeelses ruumis suhtlemise üheks riigikeele omandamise parimaks ja tõhusaimaks meetodiks... Ida-Virumaa elanikud muidugi osalevad ühiskonnaelus

MARINA JANSSEN

marina@roek.ee

kohalikul tasandil, kuid see toimub „akvaariumi“ vormis, ülejäänud Eesti elust lahus ja suuresti isoleeritult.

Me püüame täna lahendada venekeelsete elanike ühiskonna- ja poliitikaellu kaasamise probleemi, puudutamata küsimust sellest, missugune eesti keele õppimise viis on meie tingimustes kõige õigem ja edutoovam.

Seni, kuni keeleinspektor on paljude venekeelsete jaoks peaaegu ainus „riigikeele kandja“, kellega neil tuleb reaalelus kokku puutuda, on naiivne ja alusetu loot integratsioonipoliitika õnnestumist. Inspektor ei stimuleeri lõimumist, ei tekita motivatsiooni, ei sisenda lojaalsust oma riigi vastu ega tugevda vastastikust usaldust. Tabu, hirm ja administratiivne surve ei ole kunagi ega kusagil suutnud tagada ühegi keele ja kultuuri kaitset või säilimist.

Targa ja realistliku integratsioonipoliitika puudumist ei saa asendada kee-

Kirde-Eesti linnade venekeelsed elanikud õpivad eesti keelt samamoodi kui ladina keelt - sajad inimesed käivad igal aastal kursustel ja alustavad iga kord nullist

leinspektoriga. Usalduses („me anname teile võimaluse saada omakeelset teavet ja tegutseda kogu ühiskonna hüvanguks, uskudes, et teil tekib endal soov riigikeelt omandada, me anname teile selleks aega ja oleme valmis teid aitama“) kätkeb alati teatud risk, kuid see tundub olevat ainus ja inimlik tee. Arvestades kahe keelekogukonna vaheliste otseste kontaktide vähesust igapäevaelus, ei ole keele omandamise ajalised raamid mitte 16 aasta, vaid võib-olla põlvkondade vahetumise küsimus.

Keel nõuab praktikat

Teoreetiliselt „õige“ ja poliitiliselt „korrektsena“ näiva lähenemise ning tegelike tingimuste vahel laiutab tohtu kuristik. Ma räägin eeskätt olukorrast Ida-Virumaal, millest eestikeelsetel elanikel on üpris ähmane ja abstraktne ettekujutus. Seepärast kipuvad ka ootused, nõudmised ja hinnangud olema spekulatiivsed, reaalsusest kaugel seisvad.

See on eelmise poliitikaajastu pärand, et Kirde-Eesti venekeelne elanikkond elab kompaktselt, on koondunud piirkonna linnadesse ega lävi igapäevaelus peaaegu üldse põlisrahva esindajatega, kes moodustavad Ida-Virumaa elanikkonnast viiendiku ja elavad valdavalt maal. Arusaadavalt ei saa ega ilmselt peagi need 20 protsenti 80 protsenti integreerima ning barjääri tekkimine, kõrvuti, kuid mitte koos elavate inimeste „paralleelne eksisteerimine“ on mõistetav ja psühholoogiliselt põhjendatud. Kui mina saaksin kujundada riigi poliitikat selles küsimuses, soovitaksin eeskätt tõdeda, et riik peab kas tagama eesti keele ja kultuuri tõsisema kohaloleku Kirde-Eesti linnades või seadma prioriteediks lojaalsuse riigile, elanike kaasamise ühiskonnaellu, arenguprotsessidesse (avalik sektor, majandus, kodanikuühiskond) nii omavalitsustes kui ka riiklikul tasandil, kasutades algul ka vene keelt, nähes selles parimat vahendit eesti keele õpetamiseks, sest üksnes kaasalöömine riigi ja ühiskonna arengus on piisavalt motiveeriv ja loob

reaalse aluse riigikeele omandamiseks kontaktide ja suhtluse kaudu. Filoloogi ja võõrkeele õpetajana võin ma vaid korrata seda, mis asjatundjatele üldteada: keel ei ole mitte kursustel või koolipingis meelde jäetud teadmiste kogum, vaid **oskus**, mille võib omandada üksnes seda kogu aeg praktiseerides, arendades ja pideva kasutamisega kinnistades. Paraku õpivad Kirde-Eesti linnade venekeelsed elanikud eesti keelt samamoodi kui ladina keelt – sajad õpetajad, insenerid, raamatupidajad, poemüüjad käivad igal aastal kursustel ning alustavad iga kord sisuliselt nullist. Üksikud andekad võivad sel teekonnal ka edu saavutada, alati leidub näiteid ja erandeid, kuid see pole lahendus keskmiste keeleõppimisvõimete põhimassi jaoks. Televisioon ja raadio võivad aidata juba olemasolevat keeleoskust säilitada, kuid pigem selle passiivses vormis.

Meie hoolime teist ja teie meist

Kui riiklik poliitika määraks Kirde-Eestis toimivate lõimumisvõimaluste loomise põhiliseks teeks eesti keele ja kultuuri kohaloleku suurendamise, siis peaks riik leidma ja looma mingid ahvatlevad võimalused (korterid, eritoetused jmt) selleks, et eestlased, sealhulgas noored eesti pered, asuksid kas või mõneks aastaks Ida-Virumaa linnadesse elama. Kui siia tuleks korraga sadu peresid, looksid nad siin oma kultuuri- ja keelekeskkonna nii iseendale kui ka neile, kes otsib siin võimalusi suhtlemiseks, ühistegevuseks, eesti keele ja kultuuri vahetuks tundmaõppimiseks. Eestlaste seas on ammusest ajast püsinud eelarvamus, et vene keelt kõnelevad inimesed ei taha tegelikult eesti keelt õppida ega salli eestlasi. Olen kindel, et otsesuhtluses, kohalikul ja riiklikul tasandil ühiselt tegutsedes avastaksime peagi rõõmuga, et me suudame leida ühist keelt märksa kergemini, kui see praegu tundub, et me võime üksteist vastastikku täiendada, rikkastades nii oma keeleoskust kui ka meie ühist elu Eesti hüvanguks. Selleks, et eesti pered tihkaksid ja tahaksid asuda kas või mõneks ajaks elama valdavalt venekeelses piirkonda, peaksid ehk Ida-Virumaal elavad venekeelsed moodustama „Eesti keele kaitse ja arengu seltsi“, see oleks märguanne üleminekuks teistsuguse arengumudelile: mitte igauks iseenda eest, vaid meie hoolime teist ja teie meist, nagu korralikes peredes kombeks.

Võimalik, et kui riik loobuks keele ja integratsiooni küsimustesse üldse sekkumast ja neid juhtida üritamast, vaid jätaks kõik liberaalselt elu enda ja „vabaturu“ reguleerida, nagu ta teeb seda praegu paljudes valdkondades (majandus, energeetika...), ei olekski tulemus tänasest hullem, vaid võib-olla hoopis parem.

Võtmemõiste, mis praegu nii lõimumispoliitika kui ka meie ühises väärtustesüsteemis paraku peaaegu täielikult puudub, on **usaldus**. Kes ja millal peab meie ühiskonna kahe osa vahel neid „usalduse süvendamise meetmeid“ käivitama? Ilmselt on naiivne seda poliitikuil oodata. Paistab, et nemand on kõige vähem huvitatud sellest, et ühinenud ja tugev kodanikuühiskond hakkaks üheskoos tegutsema, küsimusi esitama, kohalikku ja riiklikku võimu kontrollima. Märksa lihtsam ja mugavam on „jagada ja valitseda“, manipuleerides inimestega, mängides nende hirmude ja vastuoludega, tekitades sisevaenulasi ja juhtides tähelepanu kõrvale oma vigadelt, kasuahnuselt või saamatusest.

Ei ole ka eestlaste ametlikku kultuuri, vaid on erinevad kultuurid. Eestis on palju rahvaid ja uske. Ristikäik Setomaal.

Foto: Peeter Laurits

Võrguühendus on autosõidu ja ringikulgemise alternatiiv. Ka rohi liigse kütusekulu vastu. Peeter Laurits oma Kütioru ateljees.

Foto: Madis Katz

Kaugtöö kui regionaalpoliitika oluline osa

MAIRE FORSEL

maireforse@hot.ee

Eesti Regionaalarengu Strateegias 2005.–2015. a. seab Eesti Vabariigi Valitsus eesmärgiks, et kõik Eesti regioonid oleksid atraktiivsed paigad nii elamiseks kui ka äritegevuseks. Usun, et enamuse meist ei kahtlegi, et näiteks meie saared või looduskauhid rannikualad on elamiseks atraktiivsed, aga kuidas on neis paigus lood äritegevusega? Millegipärast on suurenenud maalt linna tööle käivate inimeste hulk ja majanduslikult aktiivne rahvastik on viimastel aastatel maa- ja piirkondades pidevalt vähenenud. Regionaalarengu kontekstis on olulised eeskätt sissetulekud ilma erinevate riigipoolsete toetusteta ehk piirkonnas eneses loodud sissetulek. Kahjuks ei ole just palju ettevõtjaid, kes äärealadel tegutseda tahaksid. Paljud hariduse omandanud koolilõpetajad ei leia kodukohas erialast tööd, mis on viinud selleni, et järjest rohkem noori ning andekamaid inimesi lahkub suurematesse keskustesse. Selle tõttu elanikkond maa- ja piirkonnas väheneb ja suureneb nende inimeste arv, kes elavad pensionist või sotsiaaltoetustest.

Kus on siis lahendus?

Üheks võimaluseks, millest viimasel ajal on ka hakatud rohkem rääkima, on kaugtöö. See on sedasorti töö, mida tehakse oma tööandjast kaugel, kas kodus või selleks loodud kohalikus keskkuses. Kui nüüd istuksite näiteks korra maha ja küsiks

endalt, kas ma saaksin sedasama tööd, mis mul täna on, ka kodus teha? Usun, et tõsisemalt järele mõeldes avastaksid paljud, et miks mitte, takistusi justkui polekski.

Neid töid, mida saaksime teha kas osaliselt või täies mahus kodust kaugele sõitmata, on ütlemata palju. Sellegipoolest kulutame raha ja iseennast, sõites sageli kodust kaugele tööle, paljud isegi teisele poole merd.

Tehes kaugtööd, saame valida endale sobiva elukeskkonna, elada just seal, kus ise tahame, ükskõik kui kaugel linnast või vallakeskusest. Me saame elada säästlikku ja looduslähedast elu. Me saame aidata kaasa sellele, et meie külad ei jookseks tühjaks pelgalt vaid selle tõttu, et meil pole kodukohas tööd, millega leiba lauale teenida.

Heaks näiteks on kaugtöölased kogemused Suurbritannia saarestikus Hebriididel

Hebriide võiks siinjuures vabalt võrrelda meie oma saartega, sest ka seal olid just saartele omased probleemid, mille põhjustas töökohtade vähesus. Seal võttis mees nimega Donnie Morrison kätte ja kaardistas kõigepealt elanike oskused ja teadmised ning otsis välja ka firmad, kes olid nõus saareelanikke palkama. Ja kuigi 15 aastat tagasi alustati nullist, on seal tänaseks kaugtöötajaid juba umbes 500. Hebriidide edu on väga innustav ja annab lootust, et kui nemad suutsid oma saarele sellised töökohad tuua, siis ehk suudame meiegi. Hiiumaal Emmastes on Eesti esimene kaugtöökeskus tänaseks juba valmis ja paar esimest potentsiaalset tööandjatki leitud. Töötajate värbamine käib ja huvilisi jätkub.

Kuna haritud tööjõudu on Eestis täna veel suhteliselt palju, siis annab see meile teatava konkurentsieelise ka rahvusvahe-

lises plaanis. Ma pole siiani suutnud mõista, miks mõned Soome ja Rootsi firmad oma kõnekeskusi just Tallinna toovad, võiksid need ju samahästi olla ükskõik millises Eesti maapiirkonnas, kus vaid on kvaliteetne netiühendus.

Kodutöö on Eestis veel liiga kaugel mõiste

Tööandjate poolt on näha usaldamatust ja sageli alusetuid hirme – kui ikka töötaja on silma alt ära, siis ei saa ju kindel olla, et ta üldse tööd teeb. Ma küsiks neilt umbusklikelt tööandjatele siinkohal vastu, et kuidas te saate kindlad olla, et need töötajad, kes teil kontoris istuvad, oma aega saajaprotsendiliselt tööks kasutavad?

Minu arvates on nii, et kes ei tee tööd, ei tee seda ka kodus ja vastupidi – kui sul on tubli töötaja, siis pole sul mingit põhjust kahtlustada, et ta ei tule toime iseseisvalt kodus töötamisega. Eks iga uus asi põhjustab hirme ja kahtlusi, seepärast tuleks kaugtööd rohkem tutvustada, et kaoks lõpuks kõik alusetud hirmud.

Mida võib töötaja, kui töötaja töötab kodus?

Ennekõike kokkuvõtteid, sest pole vaja üürida nii palju kontoripinda, maksta elektri ja muude jooksvate kulude eest. Peale selle pidavat kodus töötajad sageli leppima ka veidi väiksema töötasuga (Hebriidide kogemus), sest kodus töötajal on igapäevased kulutused väiksemad.

Töötaja enda jaoks vähenevad kulud ennekõike sõidukulude arvelt, aga ka muud igapäevased kulud nagu lõunasöök ja kulutused riistele vähenevad märgatavalt. Peale selle võidab töötaja oma tervises, sest koduvaikus töötamine on palju stressivabam. Seda kõike muidugi just inimeste puhul, kes tõesti ise seda teha tahavad.

Ja töötaja võib endale juurde rohkem rahulolevaid töötajaid.

Millest alustada?

Alustada tuleks sellest, et koguda kokku info kohalike elanike ja miks mitte ka saartel ja rannikualadel suvitajate oskuste ja teadmiste kohta ning koondada see siis ühtsesse andmebaasi. Nii oleks juba loodud konkreetne pagas, mida potentsiaalsetele tööandjatele pakkuda.

Parandada tuleks ka kõigi piirkondade tehnilisi võimalusi, et internet mitte ainult ei jõuaks igasse metsanurka, vaid et sellel oleks ka tasemel kvaliteet. Peaks tegelema ka kaugtöölase nõustamise ja koolitusega, mis võiks esialgu toimuda näiteks maavalitsuste juures.

Ka eelpool nimetatud Eesti Regionaalarengu Strateegias öeldakse, et regionaalpoliitika orientatsioon peaks olema suunatud tööhõiveks tingimuste loomisele ning erasektori kaasamisele piirkondlikku arendustegevusse. Kasvupiirkondadest väljaspool asuvates regioonides, eriti geograafiliselt isoleeritud piirkondades (nt saared), on hädavajalik luua võimalusi täiendavate töökohtade juurdetekkeks, mille oluline osa võiks olla just kaugtöö võimaluste väljarendamine.

Kutsuksingi siinkohal üles kõiki selles suunas kaasa mõtlema leidmaks kaugtöö võimalusi oma koduvallas. Tehkem seda koostöös kohalike omavalitsustega, sest just nemad peaksid olema huvitatud sellest, et nende haldusalas elavad inimesed oma tulumaksu koduvalda tooksid, rääkimata sellest, et saaksime kaasa aidata, et meie külad täisjõus edasi elaksid – looduslähedast, säästlikult ja oma eluga rahulolevate inimestega.

Keda teema huvitab, võiksid tutvuda ka veebilehega: <http://equal.arhipelaag.ee>

Et me mets ei läheks metsa...

ALEKSEI LOTMAN

aleksei.lotman@riigikogu.ee

Kehtiv metsaseadus, mis võeti vastu eelmise riigikogu koosseisu poolt, on üldiselt üsna hea. Siiski jäid selle menetlemise käigus arvestamata mõned looduskaitsepraktikute ja keskkonnaorganisatsioonide ettepanekud.

Elu on näidanud, et enamik neist ettepanekuist on siiani aktuaalsed: nende arvestamata jätmise tekitab probleeme nii metsaomanikele kui ka metsa hea käigu eest vastutavatele riigitoetajatele. Seetõttu esitas Eestimaa Roheliste fraktsioon riigikogu kevadise istungjärgu lõpus menetlusse metsaseaduse parandamise eelnõu. Valitsuse (kahjuks tavapärase) reaktsioon: pole valitsuskoalitsiooni eelnõu, seega ei sobi. Nii valmistasidki keskkonnaministeriumi ametnikud hämmastavalt eklektilise paberi, mille ainus läbiv eesmärk oli eelnõu „tapmine”. Valitsus kinnitas selle veidra paberi põhjal oma eitavat suhtumist pakutavasse eelnõusse, seejärel otsustas riigikogu keskkonnakomisjon lükata eelnõu tagasi ning lõpuks vormistati see otsus ka riigikogu istungil.

„Jah, härra minister!”

Hääletus käis nii komisjonis kui ka täiskogul erakondlike piire pidi, vaid paar valitsuskoalitsiooni rahvaasemikku arvestasid sisuliste kaalutlustega ja loobusid osalemast eelnõu „tapmises”. Kogu lugu, nagu kahjuks ka paljude teiste seaduste menetlemine, meenutas üsnagi telekomöödiast „Jah, härra minister!” tuttavat asjaajamist. Tere tulemast küpse (üle küpse?) demokraatia maailma. Loomulikult ei kavatse rohelised sellise stagnatsiooniga

leppida: pärast mõningat kohendamist esitame eelnõu uuesti.

Milles seisnevad need kitsaskohad, mida roheliste eelnõu proovis lahendada? Mets on Eesti tähtsamaid loodusressursse ja väärrib seadusandja täit tähelepanu. Metsaga seonduva otsustamine kitsas „siseringis” põhjustabki paljusid neist probleemidest, mida täna metsas käies kohtame. Seetõttu sätestas kõnealune eelnõu metsanduse arengukava vastuvõtmise ja selle täitmise aruande arutamise riigikogus. Loomulikult lootuses, et seda siis ka sisuliselt tehakse.

Tagamaks avalikkuse osalus metsa kui meile kõigile olulise bioloogilise ressursi majandamise üle otsustamisel, sätestati eelnõuga riigi kohustus tagada toimiv avalik metsaregister ja riigimetsa majandamise kavandamise avatus. Samuti sooviti laiendada Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) nõukogu, suurendades selle sisulist pädevust ja töö avalikkust. See vähendaks tulevikus RMK juhtimise ümber toimuva poliitilise sekeldamise kordumise tõenäosust.

Metsaseadus on problemaatiline

Metsal on võtmetähtsus meie looduse mitmekesisuse säilimisel. Kohati tuleb kaitsealune mets jätta täielikult iseenda hooleks, kohati aga peab seda siiski majandama, kuid teiste reeglite järgi kui tulundusmetsa. Kehtiv metsaseadus tekitab siin tõsiseid probleeme: ühelt poolt lubavad keskkonnateenistuste metsaspetsialistid

On ju tegu meie kõigi, mitte ainult ametnike või puidufirmade metsaga

Mets pole pelk puupõld, millest käia vaid kasumit võtmas. See on terviklik ökosüsteem, huntide, karude, põtrade, rähnide, jäneste ja eestlaste elupaik.

Foto: Peeter Laurits

kaitstavatel objektidel neid kahjustavaid raietöid, kui need on metsaseaduse järgi lubatud, teisalt ei luba metsaspetsialistid tihti kaitstavatel loodusobjektidel vajalikke raietöid, sest metsaseadus selliseid raieviise ette ei näe. Metsaspetsialistid pole kujunenud olukorras süüdi, nemad täidavad seadust. Kirjeldatud probleemide vältimiseks nägi eelnõu ette, et kaitstavatel loodusobjektidel kohaldatakse metsaseadust sedavõrd, kui võrd see on kooskõlas looduskaitsealuseaduse tulenevate nõuetega.

Põhiseadusest tulenevalt saab eraomandi kasutamist piirata vaid üldistes huvides ja üksnes seadusega. See kehtib ka metsaseaduse ja erametsa majandamise kohta. Loomulik on, et piirang peab olema üldise

huviga proportsionaalne ja tuleb vältida omaniku liigset „ohjamist”. Kuigi võrreldes praeguse seadusega oli eelnõus ka mõningaid uusi piiranguid, nagu kohustus kasutada taasmetsastamisel üksnes kodumaiseid liike, samuti kohustus vaadelda metsa tervikuna ka üle kinnistu piiri, on üldine suund erametsaomaniku suhtes liigse bürokraatia vähendamisele.

Et tehnoloogia ja majandus on niikuinii teinud lageraie tulundusmetsas peamiseks puidu varumise viisiks, ei ole praeguse seadusega kehtestatud lageraie eelistamine turberaiele või valikraiele enam põhjendatud. Seega tuleks omanikule, kes soovist metsa säilitada vabatahtlikult valib keerulisema ja vähem tulusa majandamise viisi, anda vabad käed.

Ökosüsteem on tervik

Kavandatud seadusemuudatus jätnuks valiku lageraie-, turberaie- või valikraiepõhise majandamise vahel tulundusmetsas omaniku teha. Valik tulnuks loomulikult teha metsamajandamise kava koostamise käigus. Samas suurendaks pakutav eelnõu mõnevõrra tulundusmetsas ilma metsamajandamise kava ja metsateatiseta raiuda lubatud puidu aastamahu. Ülalpool mainitud majanduslikel põhjustel ei tugevdaks senisest veidi lödvem kord survet metsale kuigivõrd, olles aga samas oluliseks kergenduseks peremetsaomanikele.

Ehkki metsa kui ökosüsteemi terviklikkuse tõttu on ka erametsaga seotud teatud avalikud huvid, tuleb viimaste tagamist lugeda eelkõige riigimetsa majandamise ülesandeks. Sellest ka avalikkuse huvi RMK saatuse vastu. Ja just selle tõttu ei ole RMK mitte firma, vaid seaduse alusel moodustatud riigi tulundusasutus, mis oma tulu peab tagama riigimetsa majandamise ja sellele pandud avalike ülesannete täitmise. Seda asjaolu ei tohiks RMK uus juhtkond mingil juhul unustada. On ju tegu meie kõigi, mitte ainult ametnike või puidufirmade metsaga. Ning rohelised jätkavad riigikogus metsa eest seismist niikuinii.

„Säästev areng”, „ökoloogiline eluviis” ja paljud muud ütlemised on muutunud laiatarkasutuses olevateks. Neid ja paljusid teisi kohtab nii hingelt roheliste kui loomult raiskavate inimeste lausetes ja loengutes. Nii öeldakse, sest nii on moes, kuid nende sõnade järgi ei toimita just kuigi sageli.

Hiljuti oli ühe Eesti linna arengukonverentsil juttu sellest, et inimeste kaasamine ning nende arusaamadega arvestamine on üliolulised. Sellest rääkisid nii selle linna volikogu esimees kui ka kohal olnud maavanem. Veenvalt. Kui saalist küsiti, et miks siis toosama volikogu ei ole vastu võtnud elanike esitatud otsuse-eelnõu, oli vastus ülimalt ebamäärane nagu ka siis, kui saalist tunti huvi, kas inimeste kaasamise pärast muret tundev volikogu ei võiks äkki hoopis ise otsedemokraatlike rahvahääletusi seadustama hakata. Ei saavat, inimestega võidavat manipuleerima hakata.

Ja nii muutuvadki väärtalt kasutatud sõnad ja laused lihtsalt sodiks ja prahiks. Vaimseks sodiks ja prahiks muidugi, ollakse justkui kuulnud ja öelnud õigeid asju, kuid pole tahtmist ega ka oskust nende järgi toimida.

Toimetis

Sven Harjo: sven.harjo@riigikogu.ee

ERAKOND EESTIMAA ROHELISED

Toom-Rüütli 10-3, Tallinn 10130 • Tel +372 5552 0107

info@erakond.ee • www.roheline.erakond.ee • www.foorum.erakond.ee